

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ટી. જે. બેબી અને અન્ય વગેરે

વિરુદ્ધ

કેરળ રાજ્ય અને અન્ય

૧૦ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૦

[બી. એન. કિરપાલ, એસ. એન. કુકન અને રૂમા પાલ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

આબકારી કાયદા:

કેરળ આબકારી અધિનિયમ – કલમો ૧૭(એ) થી (જી) અને ૧૮(૧), (૨), (૩) – સ્ટોકિસ્ટો, છૂટક વિકેતાઓ અને બાર તથા રેસ્ટોરન્ટના માલિકોના હાલના એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સ ૧૯૯૫-૯૬ થી ૧૯૯૬-૯૭ સુધી લંબાવવામાં આવ્યા હતા – અધિનિયમમાં સુધારા દ્વારા ભારતમાં બનેલા વિદેશી દારૂ પર આબકારી જકાતના દરમાં પણ વધારો કરવામાં

આવ્યો હતો – ૧.૪.૯૬ ના રોજ રાખવામાં આવેલા સ્ટોક માટે એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પાસેથી તફાવત જકાતની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને એફ.એલ. ૯ લાયસન્સ ધરાવતા ઉત્પાદક સ્ટોકિસ્ટો પાસેથી નહીં કે જેમણે પહેલેથી જ જકાત ચૂકવી દીધી હતી – સિંગલ જજે તફાવત જકાતને પડકારતી રિટ પિટિશન મંજૂર કરી – ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા તેને ઉલટાવી દેવામાં આવી – અપીલ પર ઠેરવવામાં આવ્યું કે, આબકારી જકાત ઉત્પાદન પર લાદવામાં આવે છે જોકે તેની વસૂલાત મુલતવી રાખી શકાય છે – રાજ્યના કોઈપણ ભાગમાં વેચાણ માટે માત્ર કલમ ૧૭(જી) હેઠળ જ દારૂના ઉત્પાદન અથવા નિકાસ પર લક્ઝરી ટેક્સ લાદી શકાય છે – એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સના માલિકો વધેલી આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે કોઈ બંધન હેઠળ ન હતા.

કલમ ૧૮(૩) (પ્રતિબંધક શરત) – હાલના સ્ટોક ધારકો, આયાતકારો, ઉત્પાદકો અને વેરહાઉસના માલિકો જ વધેલી આબકારી જકાત અથવા લક્ઝરી ટેક્સનો તફાવત ચૂકવવા માટે બંધાયેલા છે – મૂળ આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે કોઈ બંધન હેઠળ ન હતા તેવા લાયસન્સધારકો પાસેથી આબકારી જકાતમાં વધારાની વસૂલાત માન્ય નથી.

કેરળ આબકારી અધિનિયમ હેઠળ એફ.એલ. ૧ લાયસન્સ ધરાવતા અપીલકર્તાઓ ભારતમાં બનેલા વિદેશી દારૂના સ્ટોકિસ્ટ અને છૂટક વિક્રેતાઓ છે અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સ ધરાવતા અપીલકર્તાઓ બાર અને રેસ્ટોરન્ટના

માલિકો છે. વર્ષ ૧૯૯૫-૯૬ માટેના તેમના લાયસન્સ ૧૯૯૬-૯૭ સુધી લંબાવવામાં આવ્યા હતા પરંતુ અધિનિયમમાં સુધારા દ્વારા ભારતમાં બનેલા વિદેશી દારૂ પર આબકારી જકાતનો દર રૂ. ૨૦ થી વધારીને રૂ. ૨૦૦ પ્રતિ પ્રૂફ લિટર કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓએ એફ.એલ. ૯ લાયસન્સ ધરાવતી રાજ્ય માલિકીની મેન્યુફેક્ચરિંગ એન્ડ માર્કેટિંગ કોર્પોરેશન પાસેથી જકાત ચૂકવેલ દારૂ ખરીદ્યો હોવાની હકીકત હોવા છતાં, ૧.૪.૧૯૯૬ ના રોજ તેમની પાસે રહેલા સ્ટોકના સંદર્ભમાં તેમની પાસેથી તફાવત જકાત વસૂલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટના સિંગલ જજે તફાવત જકાતને પડકારતી રિટ પિટિશનો મંજૂર કરી હતી. જોકે, ડિવિઝન બેન્ચે કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત હેઠળ આ લાદણીને માન્ય ઠેરવી હતી. તેથી આ અપીલો કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાઓએ રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૧૮(૩) એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકોને લાગુ થઈ શકે નહીં કે જેઓ અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી.

સામાવાળાઓએ દલીલ કરી હતી કે કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ સહિત તમામ લાયસન્સધારકો તફાવત જકાત ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે અને આબકારી જકાત તથા લક્ઝરી ટેક્સ અધિનિયમની કલમ ૧૭(એ) થી (જી) હેઠળ લાદી શકાય છે.

અપીલો મંજૂર કરતાં, કોર્ટે -

ઠેરવ્યું: ૧. જ્યારે કેરળ આબકારી અધિનિયમની કલમ ૧૭ અને કલમ ૧૮ ને એ બાબત ધ્યાનમાં રાખીને એકસાથે વાંચવામાં આવે કે આબકારી જકાત ઉત્પાદન પર લાદવામાં આવે છે, જોકે તેની વસૂલાત મુલતવી રાખી શકાય છે, ત્યારે તે સ્પષ્ટ બને છે કે જ્યારે કલમ ૧૭ લક્ઝરી ટેક્સ લાદવાની વાત કરે છે ત્યારે તે કલમ ૧૮(એ) થી (એફ) ના સંબંધમાં હોઈ શકે નહીં. કલમ ૧૭(ડી), (ઈ) અને (એફ) માં ઉલ્લેખિત દારૂના ઉત્પાદન અથવા નિકાસ પર કલમ ૧૮(૨) દ્વારા કોઈ લક્ઝરી ટેક્સ લાદવાની કલ્પના કરવામાં આવી નથી. તેવી જ રીતે કલમ ૧૮(૨) કલમ ૧૭(એ), (બી) અને (સી) ના સંદર્ભમાં લક્ઝરી ટેક્સ લાદવાની કલ્પના કરતું નથી કારણ કે આબકારી જકાત લાદવાની પદ્ધતિ કલમ ૧૮(૧) હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવી છે. આનાથી રાજ્યના કોઈપણ ભાગમાં નશીલી દવાઓ અથવા દારૂના વેચાણનો ઉલ્લેખ કરતી કલમ ૧૭(જી) બાકી રહે છે, જે એકમાત્ર લક્ઝરી ટેક્સ લાદવા સાથે સંબંધિત છે. [૪૧૨-એફ-એચ]

૨. કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત હાલના સ્ટોક-ધારકો કે જેઓ લાયસન્સધારકો છે તેમને આબકારી જકાત અથવા લક્ઝરી ટેક્સમાં વધારો થાય તે સંજોગોમાં તેનો તફાવત ચૂકવવા માટે બાધ્ય કરે છે. આયાતકારો, ઉત્પાદકો અને વેરહાઉસના માલિકો આબકારી જકાત લાદવા સાથે સંબંધિત હશે જ્યારે અપીલકર્તાઓ જેવા કલમ ૧૭(જી) ને સંબંધિત લાયસન્સધારકો દ્વારા લક્ઝરી ટેક્સ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે. આ પ્રતિબંધક શરતનો અર્થ એ છે કે જે લાયસન્સધારકો આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે તેમને તેમાં થયેલા

વધારાની ચૂકવણી કરવા માટે કહી શકાય છે જ્યારે જે લાયસન્સધારકો લક્ઝરી ટેક્સ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે તેમને તેવી જ રીતે લક્ઝરી ટેક્સમાં વધારો ચૂકવવાની ફરજ પાડી શકાય છે. કલમ ૧૭(એ) થી (એફ) જે આબકારી જકાત લાદવા સાથે સંબંધિત છે તે કલમો ૬, ૭, ૧૧, ૧૨ અને ૧૪ હેઠળના લાયસન્સધારકોનો ઉલ્લેખ કરે છે. અપીલકર્તાઓ અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળના લાયસન્સધારકો છે. એ વિવાદમાં નથી કે એફ.એલ. ૧ અથવા એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પાસેથી પ્રથમ તબક્કે આબકારી જકાત લાદવામાં આવતી નથી કે વસૂલ કરવામાં આવતી નથી. રાજ્યમાં ઉત્પાદિત થતા અથવા રાજ્ય બહારથી આયાત કરવામાં આવતા દારૂની આબકારી જકાત કાં તો ઉત્પાદક દ્વારા અથવા એફ.એલ. ૮ લાયસન્સધારકો દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે. કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત સામાવાળાઓને એવા લાયસન્સધારકો પાસેથી આબકારી જકાતમાં વધારો વસૂલ કરવા સક્ષમ બનાવશે નહીં કે જેઓ મૂળ આબકારી જકાત ચૂકવવાના બંધન હેઠળ ન હતા કે જેમાં વધારો થયો છે. નશાકારક દારૂના વેચાણ પર લક્ઝરી ટેક્સ ફક્ત વેચાણ માટેનું લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિઓ પર જ લાદી શકાય છે પરંતુ આબકારી જકાત નહીં. [જ૧૩-એ-ડી]

૩. સરકારે કલમ ૧૮(૧) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૭(એફ) દ્વારા નિર્ધારિત રીતે આબકારી જકાત લાદવાનું પસંદ કર્યું છે, એટલે કે દારૂ પર આબકારી જકાત ત્યારે જ લાદવામાં આવે છે જ્યારે તે કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળના લાયસન્સ પ્રાપ્ત સંસ્થામાંથી બહાર કાઢવામાં આવે છે, એફ.એલ. ૧

અને એફ.એલ. ૩ હેઠળના લાયસન્સધારકો આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે કોઈ બંધન હેઠળ ન હતા. કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત હેઠળ આબકારી જકાતમાં વધારો ફક્ત કલમ ૧૮(૧) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૭(એફ) ની શરતો અનુસાર જ લાદી શકાય છે જેનો અર્થ એ થાય કે જો કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત અથવા સ્થાપિત ડિસ્ટિલરી, બ્રુઅરી, વાઈનરી અથવા અન્ય ઉત્પાદન મથક અથવા વેરહાઉસ પાસે જકાત ચૂકવેલ સ્ટોક હોય અને જકાતમાં પ્રતિ પ્રૂફ લિટર રૂ. ૨૦ થી વધીને રૂ. ૨૦૦ નો વધારો થયો હોય, તો તે માત્ર કલમ ૧૭(એફ) માં ઉલ્લેખિત લાયસન્સધારકો પાસેથી જ વધારો વસૂલ કરી શકાય. અધિનિયમ સ્ટોકિસ્ટો, છૂટક વિક્રેતાઓ અથવા એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પર આબકારી જકાત લાદવાની કલ્પના કે પરવાનગી આપતું નથી. [૪૧૩-એફ-જી]

સિવિલ એપેલેટ અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નં. ૬૩૨૬-૬૩૨૯/૧૯૯૯.

ડબલ્યુ.એ. નં. ૨૨૩૩/૯૭, ૯૯૨/૯૮, ૪૭૧ અને ૧૦૪૬/૧૯૯૮ માં કેરળ હાઈકોર્ટના તારીખ ૩૦.૭.૯૯ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

સાથે

સી.એ. નં. ૬૩૩૦-૬૩૩૨/૧૯૯૯, સી.એ. નં. ૬૩૩૩-૬૩૩૪/૯૯, સી.એ. નં. ૬૩૩૫-૬૩૪૩/૧૯૯૯, સી.એ. નં. ૬૩૪૪-૬૩૪૮/૧૯૯૯, સી.એ. નં. ૬૩૪૯-૬૩૫૭/૧૯૯૯, સી.એ. નં. ૭૧૧૩-

૭૧૨૫/૧૯૯૯, સી.એ. નં. ૭૪૨૮-૭૪૫૮/૧૯૯૯, સી.એ. નં. ૧૯૦-૧૯૧/૨૦૦૦, સી.એ. નં. ૧૯૨/૨૦૦૦, સી.એ. નં. ૧૯૩/૨૦૦૦, સી.એ. નં. ૧૪૬૭-૧૪૭૧/૨૦૦૦, સી.એ. નં. ૨૫૮૮/૨૦૦૦, સી.એ. નં. ૩૪૮૫-૩૪૮૬/૨૦૦૦ અને સી.એ. નં. ૩૪૮૭/૨૦૦૦.

ઉપસ્થિત પક્ષકારો તરફથી એફ. એસ. નરીમન, જોસેફ વેલ્લાપ્પી, કે. એન. ભટ, સી. એસ. વૈદનાથન, કે. સુકુમારન, રોમી ચાકો, વિનોદ એમ. પી., રાહુલ રવિન્દ્રન, સુશ્રી પુંદા ધર, જી. પ્રકાશ, જ્યોતિષ એ. પી., હિમિન્દર લાલ, રાજીવ મહેતા અને સી. એન. શ્રી કુમાર, જ્યોર્જ પૂનથોમ, દિલીપ પિલ્લઈ, રોય અબ્રાહમ, સી. સી. થોમસ અને સી. કે. શશિ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ કિરપાલ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

આ અપીલોમાં વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું અપીલકર્તાઓ કે જેઓ કેરળના આબકારી અધિનિયમ હેઠળ એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સ ધારકો છે, તેમને નાણાકીય વર્ષના અંતે તેમની પાસે રહેલા દારૂના વણવેચાયેલા સ્ટોક પર પાછળથી થયેલા વધારાને કારણે આબકારી જકાતનો કોઈપણ તફાવત ચૂકવવા માટે જવાબદાર ગણી શકાય કે જે દારૂ તેમણે રાજ્યની માલિકીની કેરળ સ્ટેટ બેવરેજીસ (મેન્યુફેક્ચરિંગ એન્ડ માર્કેટિંગ) કોર્પોરેશન લિમિટેડ પાસેથી ખરીદ્યો હતો અને જેના પર બોન્ડેડ વેરહાઉસમાંથી બહાર કાઢવામાં આવ્યો ત્યારે રાજ્ય કોર્પોરેશન દ્વારા પહેલેથી જ જકાત ચૂકવવામાં આવી હતી.

આબકારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ વિવિધ પ્રકારના લાયસન્સ આપવામાં આવે છે. જ્યાં સુધી અપીલકર્તાઓનો સંબંધ છે, એફ.એલ. ૧ લાયસન્સ સ્ટોકિસ્ટો અને છૂટક વિક્રેતાઓને આપવામાં આવે છે અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સ બાર અને રેસ્ટોરન્ટ્સને આપવામાં આવે છે. એફ.એલ. ૧ લાયસન્સ ધરાવનારાઓ ઉપરોક્ત બેવરેજ કોર્પોરેશન પાસેથી વેચાણ માટે દારૂ ખરીદી શકે છે જેને એફ.એલ. ૯ લાયસન્સ આપવામાં આવ્યું છે. આ સ્ટોકિસ્ટો અને છૂટક વિક્રેતાઓ પછી અન્ય ડીલરોને અથવા ગ્રાહકોને દારૂ વેચે છે જ્યારે એફ.એલ. ૩ લાયસન્સ ધરાવનારાઓ તેમના દ્વારા ચલાવવામાં આવતા બાર અને રેસ્ટોરન્ટ્સમાં દારૂ વેચે છે.

એવું જણાય છે કે ૧ લી એપ્રિલ, ૧૯૯૬ પહેલાં ભારતમાં બનેલા વિદેશી દારૂ પર આબકારી જકાત પ્રતિ પ્રૂફ લિટર રૂ. ૨૦ હતી. ૧ લી એપ્રિલ, ૧૯૯૬ થી અમલમાં આવે તે રીતે, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮ માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને હવે આબકારી જકાતનો મહત્તમ દર પ્રતિ પ્રૂફ લિટર રૂ. ૨૦૦ હોઈ શકે છે.

અહીંના સામાવાળાઓએ કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરતની જોગવાઈઓનો આશરો લઈને ૧.૪.૧૯૯૬ ના રોજ એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પાસે રહેલા સ્ટોકના સંદર્ભમાં તેમની પાસેથી આબકારી જકાતનો તફાવત વસૂલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. એ વિવાદમાં નથી કે અપીલકર્તાઓ એવા લાયસન્સધારકો છે કે જેમના લાયસન્સ ૧.૪.૧૯૯૬ થી

૩૧.૩.૧૯૯૭ સુધીના સમયગાળા માટે લંબાવવામાં આવ્યા છે અને તેઓ અગાઉના વર્ષમાં પણ વર્તમાન લાયસન્સધારકો હતા.

અપીલકર્તાઓએ કેરળ હાઈકોર્ટમાં રિટ પિટિશનો દાખલ કરીને આ લાદણીને પડકારી હતી. સદર અદાલતના સિંગલ જજ રિટ પિટિશનો મંજૂર કરતી વખતે એવા તારણ પર આવ્યા હતા કે આવી માંગણી એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પાસેથી કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત હેઠળ કરી શકાય નહીં. કેરળ રાજ્ય અપીલમાં ગયું. ડિવિઝન બેન્ચે સિંગલ જજના નિર્ણયને ઉલટાવતી વખતે, અને તે દ્વારા રિટ પિટિશનો ફગાવી દેતી વખતે, એવા તારણ પર પહોંચી હતી કે કલમ ૧૮(૩) ની સદર પ્રતિબંધક શરત રાજ્ય સરકારને સ્ટોક ધરાવતા લાયસન્સધારકો પાસેથી વધારાની આબકારી જકાત વસૂલ કરવા સક્ષમ બનાવે છે જે ૧ લી એપ્રિલ, ૧૯૯૬ થી અમલમાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત નિર્ણયને પડકારવા માટે, અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે એવી રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૧૮(૩) એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકોને લાગુ થઈ શકે નહીં કે જેઓ અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી. બીજી તરફ શ્રી ભટ રજૂઆત કરે છે કે સદર પ્રતિબંધક શરતનું સાદું વાંચન સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે આબકારી જકાતમાં વધારો થાય તે સંજોગોમાં એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો સહિત તમામ લાયસન્સધારકો આબકારી જકાતનો તફાવત ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે.

આ પ્રતિબંધક શરતની તપાસ કરવા માટે અધિનિયમની સંબંધિત જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય છે. કલમ ૧૭ દારૂ અથવા નશીલી દવાઓ પર જકાત લાદવાની જોગવાઈ કરે છે. સદર કલમ નીચે મુજબ વંચાય છે:

"દારૂ અથવા નશીલી દવાઓ પર જકાત: – [જો સરકાર તેવો નિર્દેશ આપે તો, નીચે મુજબના તમામ દારૂ અને નશીલી દવાઓ પર આબકારી જકાત અથવા લક્ઝરી ટેક્સ અથવા બંને લાદવામાં આવશે]

(એ) કલમ ૬ હેઠળ આયાત કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવેલ; અથવા

(બી) કલમ ૭ હેઠળ નિકાસ કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવેલ; અથવા

(સી) કલમ ૧૧ હેઠળ પરિવહન કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવેલ; અથવા

(ડી) કલમ ૧૨ હેઠળ આપવામાં આવેલા કોઈપણ લાયસન્સ હેઠળ ઉત્પાદિત;

(ઈ) કલમ ૧૪ હેઠળ સ્થાપિત કોઈપણ ડિસ્ટિલરી, બ્રુઅરી, વાઈનરી અથવા અન્ય ઉત્પાદન મથક ખાતે ઉત્પાદિત; અથવા

(એફ) કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત અથવા સ્થાપિત ડિસ્ટિલરી, બ્રુઅરી, વાઈનરી અથવા અન્ય ઉત્પાદન મથક અથવા વેરહાઉસમાંથી બહાર કાઢવામાં આવેલ; અથવા

(જી) રાજ્યના કોઈપણ ભાગમાં વેચવામાં આવેલ:

પરંતુ શરત એ છે કે આ અધિનિયમ હેઠળ માનવ વપરાશ માટેના પીવાલાયક દારૂના ઉત્પાદન માટે વાપરવાના હેતુ વગરના સંપૂર્ણ આલ્કોહોલ સહિત રેકિટફાઇડ સ્પિરિટ પર કોઈ જકાત અથવા ગેલોનેજ ફી અથવા વેચાણ ફી કે અન્ય કર લાદવામાં આવશે નહીં. ખુલાસો: – આ કલમ અને કલમ ૧૮ ના હેતુ માટે, દારૂ અથવા નશીલી દવાઓના સંદર્ભમાં "આબકારી જકાત" શબ્દપ્રયોગમાં ભારતમાં અન્યત્ર ઉત્પાદિત અથવા પેદા કરાયેલા અને રાજ્યમાં લાવવામાં આવેલા આવા માલ પરના કાઉન્ટરવેઈલિંગ ડ્યુટીનો સમાવેશ થાય છે."

કલમ ૧૮ જકાત કઈ રીતે લાદી શકાય તે અંગે જોગવાઈ કરે છે અને તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"જકાત કઈ રીતે લાદી શકાય: – (૧) આવી આબકારી જકાત નીચે

મુજબ	લાદી	શકાય:
------	------	-------

(એ) સ્પિરિટ અથવા બીયરના કિસ્સામાં, કાં તો કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત અથવા સ્થાપિત ડિસ્ટિલરી, બ્રુઅરી અથવા વેરહાઉસમાં ઉત્પાદિત અથવા તેમાંથી બહાર કાઢવામાં આવેલ જથ્થા પર અથવા ઉપયોગમાં લેવાતી સામગ્રીના જથ્થા પર ગણતરી કરેલ સમકક્ષતાના આવા માપદંડ અનુસાર અથવા વોશ કે વોર્ટના ઘટાડાની માત્રા દ્વારા અથવા દારૂના મૂલ્ય પર, સરકાર નિર્ધારિત કરે તે મુજબ;

(બી) નશીલી દવાઓના કિસ્સામાં ઉત્પાદિત અથવા બનાવેલ અથવા

કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત કે સ્થાપિત વેરહાઉસમાંથી બહાર
કાઢવામાં આવેલ જથ્થા પર;

(સી) xxx

(ડી) xxx

(ઈ) તાડી, અથવા તાડીમાંથી બનાવેલ સ્પિરિટના કિસ્સામાં, જે
વૃક્ષમાંથી તાડી કાઢવામાં આવે છે તે દરેક વૃક્ષ પરના કરના સ્વરૂપમાં,
સરકાર નિર્દેશ આપે તેવા હત્તાઓમાં અને તેવા સમયગાળા માટે
ચૂકવવાપાત્ર;

(એફ) સરકાર નિર્દેશ આપે તેવી રીતે આકારણી કરાયેલી આયાત,
નિકાસ અથવા પરિવહન જકાત દ્વારા;

xxx

(૨) દારૂ અથવા નશીલી દવાઓ પરનો લક્ઝરી ટેક્સ નીચે મુજબ
લાદવામાં આવશે: –

(૧) કોઈપણ દારૂના કિસ્સામાં દારૂના વેચાણ માટેના લાયસન્સની ફીના
રૂપમાં અને ગેલોનેજ ફી અથવા વેચાણ ફીના રૂપમાં, અથવા આવા
કોઈપણ એક સ્વરૂપમાં; અને;

(૨) નશીલી દવાની બાબતમાં, નશીલી દવાના વેચાણ માટેના
લાયસન્સની ફીના રૂપમાં.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળની આબકારી જકાત અને પેટા-કલમ (૨)
હેઠળનો લક્ઝરી ટેક્સ ગેઝેટમાં જાહેરનામા દ્વારા સરકાર દ્વારા સમયાંતરે

નક્કી કરવામાં આવે તેવા દરે લાદવામાં આવશે, જે નીચે નિર્દિષ્ટ કરેલા

દરોથી વધુ રહેશે નહીં: –

(૧) આબકારી જકાત:

(૧) દારૂ પર આબકારી જકાત (ભારતમાં બનેલ): મહત્તમ દરો – પ્રતિ

પ્રૂફ લિટર રૂ. ૨૦૦ અથવા દારૂના મૂલ્યના ૨૦૦ ટકા જેટલી રકમ.

(૨) નશીલી દવાઓ પર આબકારી જકાત: પ્રતિ ગ્રામ રૂ. ૧ અથવા પ્રતિ

શેર રૂ. ૮૩૩.૧૦.

(૩) તાડી માટે ટેપ કરાયેલા વૃક્ષો પરના કરના સ્વરૂપમાં આબકારી

જકાત: પ્રતિ વૃક્ષ દર અર્ધ-વર્ષ અથવા તેના ભાગ દીઠ રૂ. ૫૦.

(૨) લક્ઝરી ટેક્સ:

(એ) જ્યારે વિદેશી દારૂના વેચાણ માટે લાયસન્સ ફીના રૂપમાં લાદવામાં

આવે ત્યારે –

(૧) જથ્થાબંધ વિદેશી દારૂના વેચાણના લાયસન્સ માટે: એક વર્ષ

અથવા તેના ભાગ દીઠ રૂ. ૧૫૦૦૦.

(૨) હોટેલો અથવા રેસ્ટોરન્ટ્સમાં વિદેશી દારૂના વેચાણના લાયસન્સ

માટે: એક વર્ષ અથવા તેના ભાગ દીઠ રૂ. ૧૨૦૦૦.

(૩) મેડિકેટેડ વાઈનના વેચાણના લાયસન્સ માટે: એક વર્ષ અથવા તેના

ભાગ દીઠ રૂ. ૧,૦૦૦.

(૪) સભ્યોને બિન-માલિકી ક્લબમાં વિદેશી દારૂના વેચાણના

લાયસન્સ માટે: એક વર્ષ અથવા તેના ભાગ દીઠ રૂ. ૧૫૦૦.

(પ)

xxx

(બી) જ્યારે ગેલોનેજ ફીના રૂપમાં લાદવામાં આવે ત્યારે: પ્રતિ બલ્ક લિટર રૂ. ૧૦ અથવા પ્રતિ બલ્ક ગેલન રૂ. ૪૫.૪૬.

(સી)

xxx

પરંતુ શરત એ છે કે જ્યાં બે લાયસન્સ સમયગાળા વચ્ચે આબકારી જકાત અથવા લક્ઝરી ટેક્સનો તફાવત હોય, ત્યાં આવો તફાવત અગાઉના સમયગાળાના અંતે લાયસન્સધારકો પાસે રહેલા ભારતમાં બનેલા વિદેશી દારૂ અથવા નશીલી દવાઓના તમામ સ્ટોકના સંદર્ભમાં એકત્રિત કરી શકાય છે.

ખુલાસો: – જ્યાં કોઈપણ દારૂ તેના મૂલ્ય પર આધારિત દરે જકાતપાત્ર હોય, ત્યાં આવું મૂલ્ય તે મૂલ્ય રહેશે કે જેના પર કેરળ સ્ટેટ બેવરેજીસ (મેન્યુફેક્ચરિંગ એન્ડ માર્કેટિંગ) કોર્પોરેશન લિમિટેડ સપ્લાયર્સ પાસેથી આવો દારૂ ખરીદે છે અને જો આવો કોઈપણ દારૂ કેરળ સ્ટેટ બેવરેજીસ (મેન્યુફેક્ચરિંગ એન્ડ માર્કેટિંગ) કોર્પોરેશન લિમિટેડ દ્વારા ખરીદવામાં ન આવે તો આવું મૂલ્ય કમિશનર દ્વારા નક્કી કરાયેલ મૂલ્ય રહેશે."

કલમ ૧૭ નું વાંચન દર્શાવે છે કે સદર કલમ બે પ્રકારની લાદણીઓ સાથે સંબંધિત છે – એક આબકારી જકાત છે અને બીજી લક્ઝરી ટેક્સ છે. દારૂ અને નશીલી દવાઓ બંને પર આબકારી જકાત અને લક્ઝરી ટેક્સ બંને લાદી શકાય છે. અમે સદર કલમ વાંચીએ છીએ તે મુજબ તે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે કલમ ૧૭ કરપાત્ર ઘટનાઓની વિગતો આપે છે. ખંડ (એ) હેઠળ કરપાત્ર ઘટના એ કલમ

૬ હેઠળ આયાત છે, નિકાસ એ ખંડ (બી) હેઠળ કરપાત્ર ઘટના છે અને કલમ ૧૧ હેઠળ પરવાનગી આપેલ પરિવહન એ અન્ય એક કરપાત્ર ઘટના છે. કલમ ૧૨ હેઠળ આપવામાં આવેલા લાયસન્સ હેઠળ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ સ્થાપિત તેમાં ઉલ્લેખિત સંસ્થા દ્વારા ઉત્પાદન એ અન્ય કરપાત્ર ઘટનાઓ છે. ખંડ (એફ) કરપાત્ર ઘટનાની કલ્પના કરે છે જ્યારે કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત અથવા સ્થાપિત ડિસ્ટિલરી, બ્રુઅરી, વાઈનરી અથવા અન્ય ઉત્પાદન મથક કે વેરહાઉસમાંથી માલ બહાર કાઢવામાં આવે છે, જ્યારે ખંડ (જી) હેઠળ રાજ્યના કોઈપણ ભાગમાં વેચવામાં આવતો દારૂ અથવા નશીલી દવા એ એક કરપાત્ર ઘટના છે. એ જોવા મળશે કે આ કલમ પોતે એવો કોઈ નિર્દેશ આપતી નથી કે કયા ખંડના સંદર્ભમાં આબકારી જકાત લાદવાનો ઉલ્લેખ છે અને કયા અન્ય ખંડોના સંદર્ભમાં લક્ઝરી ટેક્સનો ઉલ્લેખ છે. શ્રી ભટ્ટની દલીલ એવી છે કે ખંડ (એ) થી (જી) ના કેસોમાં આબકારી જકાત અને લક્ઝરી ટેક્સ બંને લાદી શકાય છે.

જોકે કલમ ૧૮ હાથ પરની સમસ્યાનો જવાબ આપે છે. કલમ ૧૮ નો પેટા-કલમ (૧) પૂરો પાડે છે કે આબકારી જકાત કેવી રીતે લાદી શકાય. સદર પેટા-કલમ લક્ઝરી ટેક્સ લાદવા સાથે સંબંધિત નથી. કલમ ૧૮ ના પેટા-કલમ (૩) દ્વારા સ્પષ્ટ કર્યા મુજબ, લક્ઝરી ટેક્સ કલમ ૧૮ ના પેટા-કલમ (૨) માં સમાવિષ્ટ છે. સદર પેટા-કલમ પૂરી પાડે છે કે દારૂ અથવા નશીલી દવાઓ પરનો લક્ઝરી ટેક્સ દારૂ અથવા નશીલી દવાઓના વેચાણ માટેના લાયસન્સ માટેની ફીના સ્વરૂપમાં રહેશે. જ્યારે આપણે કલમ ૧૭ ને કલમ ૧૮ સાથે

વાંચીએ છીએ અને ધ્યાનમાં રાખીએ છીએ કે ઉત્પાદન પર આબકારી જકાત લાદવામાં આવે છે, જોકે તેની વસૂલાત મુલતવી રાખી શકાય છે, ત્યારે તે સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યારે કલમ ૧૭ લક્ઝરી ટેક્સ લાદવાની વાત કરે છે ત્યારે તે સદર કલમના ખંડ (એ) થી (એફ) ના સંબંધમાં હોઈ શકે નહીં. કલમ ૧૭ ના ખંડ (ડી), (ઈ) અને (એફ) માં ઉલ્લેખિત દારૂના ઉત્પાદન અથવા બહાર કાઢવા પર કલમ ૧૮(૨) દ્વારા કોઈ લક્ઝરી ટેક્સ લાદવાની કલ્પના કરવામાં આવી નથી. તેવી જ રીતે, કલમ ૧૮(૨) કલમ ૧૭ ના ખંડ (એ), (બી) અને (સી) ના સંદર્ભમાં લક્ઝરી ટેક્સ લાદવાની કલ્પના કરતું નથી. આ ખંડોના સંબંધમાં જે સુસંગત છે તે આબકારી જકાત લાદવાનું છે. જે પદ્ધતિમાં આબકારી જકાત લાદવામાં આવે છે તે કલમ ૧૮(૧) હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવી છે. આનાથી કલમ ૧૭ નો ખંડ (જી) બાકી રહે છે. કલમ ૧૭ માં ઉલ્લેખિત લક્ઝરી ટેક્સ એ રાજ્યના કોઈપણ ભાગમાં નશીલી દવાઓ અથવા દારૂના વેચાણના સંદર્ભમાં છે. કલમ ૧૭ નો ખંડ (જી) એ લક્ઝરી ટેક્સ લાદવા સાથે સુસંગત છે.

કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત હાલના સ્ટોક-ધારકો કે જેઓ લાયસન્સધારકો છે તેમને આબકારી જકાત અથવા લક્ઝરી ટેક્સમાં વધારો થાય તે સંજોગોમાં તેનો તફાવત ચૂકવવા માટે બાધ્ય કરે છે. આયાતકારો, નિકાસકારો, ઉત્પાદકો અને વેરહાઉસના માલિકો આબકારી જકાત લાદવા સાથે સંબંધિત હશે જ્યારે લક્ઝરી ટેક્સ એ કલમ ૧૭(જી) સાથે સંબંધિત લાયસન્સધારકો દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર રહેશે કે જે વર્તમાન કેસમાં અપીલકર્તાઓ જેવા હશે. આ પ્રતિબંધક શરતનો અર્થ એ છે કે જે લાયસન્સધારકો આબકારી

જકાત ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે તેમને તેમાં થયેલા વધારાની ચૂકવણી કરવા માટે કહી શકાય છે જ્યારે જે લાયસન્સધારકો લક્ઝરી ટેક્સ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે તેમને તેવી જ રીતે લક્ઝરી ટેક્સમાં વધારો ચૂકવવાની ફરજ પાડી શકાય છે. કલમ ૧૭ (એ) થી (એફ) જે આબકારી જકાત લાદવા સાથે સંબંધિત છે તે કલમ ૬, કલમ ૭, કલમ ૧૧, કલમ ૧૨ અને કલમ ૧૪ હેઠળના લાયસન્સધારકોનો ઉલ્લેખ કરે છે. અપીલકર્તાઓ અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળના લાયસન્સધારકો છે. એ વિવાદમાં નથી કે એફ.એલ. ૧ અથવા એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પાસેથી પ્રથમ તબક્કે આબકારી જકાત લાદવામાં આવતી નથી કે વસૂલ કરવામાં આવતી નથી. રાજ્યમાં ઉત્પાદિત થતા અથવા રાજ્ય બહારથી આયાત કરવામાં આવતા દારૂની આબકારી જકાત કાં તો ઉત્પાદક દ્વારા અથવા એફ.એલ. ૮ લાયસન્સધારક એટલે કે ઉપરોક્ત કોર્પોરેશન દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે. કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત સામાવાળાઓને એવા લાયસન્સધારક પાસેથી આબકારી જકાતમાં વધારો વસૂલ કરવા સક્ષમ બનાવશે નહીં કે જે મૂળ આબકારી જકાત ચૂકવવાના બંધન હેઠળ ન હતો કે જેમાં વધારો થયો છે. નશાકારક દારૂના વેચાણ પરનો લક્ઝરી ટેક્સ ફક્ત વેચાણ માટેનું લાયસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિઓ પર જ લાદી શકાય છે પરંતુ આબકારી જકાત નહીં.

નિર્વિવાદિત હકીકત એ છે કે, જેવું કે સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચ બંને દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું છે, સરકારે કલમ ૧૮(૧) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૭(એફ) દ્વારા નિર્ધારિત રીતે આબકારી જકાત લાદવાનું પસંદ કર્યું છે, એટલે

કે દારૂ પર આબકારી જકાત ત્યારે જ લાદવામાં આવે છે જ્યારે તે કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત સંસ્થામાંથી બહાર કાઢવામાં આવે છે, તેથી એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ હેઠળના લાયસન્સધારકો આબકારી જકાત ચૂકવવા માટે કોઈ બંધન હેઠળ ન હતા. એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પર કોઈ આબકારી જકાત લાદી શકાય નહીં. જો આવું હોય તો, કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત હેઠળ આબકારી જકાતમાં વધારો ફક્ત કલમ ૧૮(૧) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૭(એફ) ની શરતો અનુસાર જ લાદી શકાય છે જેનો અર્થ એ થાય કે જો કલમ ૧૨ અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ લાયસન્સ પ્રાપ્ત અથવા સ્થાપિત ડિસ્ટિલરી, બ્રુઅરી, વાઈનરી અથવા અન્ય ઉત્પાદન મથક અથવા વેરહાઉસ પાસે જકાત ચૂકવેલ સ્ટોક હોય અને જકાતમાં પ્રતિ પ્રૂફ લિટર રૂ. ૨૦ થી વધીને રૂ. ૨૦૦ નો વધારો થયો હોય, તો તે માત્ર કલમ ૧૭(એફ) માં ઉલ્લેખિત લાયસન્સધારકો પાસેથી જ વધારો વસૂલ કરી શકાય. અધિનિયમ સ્ટોકિસ્ટો, છૂટક વિક્રેતાઓ અથવા એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો પર આબકારી જકાત લાદવાની કલ્પના કે પરવાનગી આપતું નથી.

અમારા મતે, વિદ્વાન સિંગલ જજ એવા તારણ પર પહોંચવામાં સાચા હતા કે કલમ ૧૮(૩) ની પ્રતિબંધક શરત સરકારને અપીલકર્તાઓ કે જેઓ એફ.એલ. ૧ અને એફ.એલ. ૩ લાયસન્સધારકો છે તેમની પાસેથી આબકારી જકાતમાં વધારો વસૂલ કરવા સક્ષમ બનાવતી નથી.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે આ અપીલો મંજૂર કરીએ છીએ, ડિવિઝન

બેન્ચના નિર્ણયને રદ કરીએ છીએ અને રિટ પિટિશનો મંજૂર કરનાર સિંગલ જજના ચુકાદાને પુનઃસ્થાપિત કરીએ છીએ. કેસના સંજોગોમાં પક્ષકારોએ પોતપોતાનો ખર્ચ ભોગવવાનો રહેશે.

અપીલો મંજૂર.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====